

شناسایی مولفه‌های شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی با تاکید بر کارآفرینی، مبتنی بر سخنان حضرت امام خمینی (ره)

علی سوازی

دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، گروه مدیریت دولتی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

کیومرث نیازآذری (مسئول مکاتبات)

استاد، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

K.niazazari@gmail.com

مسعود احمدی

استادیار، گروه مدیریت دولتی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۱

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۰۶/۰۸

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی مولفه‌های شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی با تاکید بر کارآفرینی، مبتنی بر سخنان حضرت امام خمینی (ره) است. در این پژوهش در گام نخست کلیه بیانات مکتوب شده حضرت امام خمینی (ره) مورد بررسی قرار گرفت و در ادامه با بکارگیری روش داده بنیان بیانات مرتبط با مولفه‌های شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی با تاکید بر کارآفرینی کد گذاری گردید. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد که ۵۵ مضمون فرعی بر حسب روش تحلیل کیفی مضمون در بیانات حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با هدف پژوهش قابل استخراج است. در نهایت با طبقه‌بندی مضامین شناسایی شده، هفت مضمون اصلی: تفکر خلاق و ایده پرداز، تفکر سیستمی، اخلاق مدار و شجاع، ویژگی‌های، شخصیتی، مدیر و مدبر، مسلمان انقلابی و همگرایی با جامعه به عنوان اصلی‌ترین مولفه‌های شایستگی مدیران تراز انقلاب شناسایی شد.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، مدل شایستگی، مدیران تراز انقلاب، حکمرانی اسلامی، بیانات حضرت امام خمینی (ره)

مقدمه

جهانی شدن در عصر فرا صنعتی سازمان‌ها را به تأکید بر نوآوری، خلاقیت، ریسک‌پذیری و به طور کلی، کارآفرینی هرچه بیشتر ملزم کرده است (ناو و فرانکو، ۲۰۱۹: ۱۱۸۹). ابعاد رقابت در عصر فراصنعتی نسبت به عصر صنعتی با تغییراتی مواجه بوده است. سازمانهای انعطاف‌ناپذیری که دارای سلسله‌مراتب هرمی هستند، به خلق ایده‌های نو تمایلی ندارند، ورود به بازارهای جدید را تهدید تلقی می‌کنند، ریسک‌پذیر نیستند، تمایلی به پیش‌گامی ندارند، نمی‌توانند ارتباطات باز و مبتنی بر اعتماد متقابل ایجاد کنند و از این رو، در رقابت با سازمان‌های کارآفرین با شکست روبرو خواهند شد (علی محمدی، ۱۳۹۲: ۲۵). امروزه به دلیل فشار مداوم عوامل عمومی و خصوصی، سازمان‌ها به فعالیت‌های ساده و مؤثر، بهبود بهره‌وری و دستیابی به اهداف سازمانی سخت‌رو آورده‌اند. توانایی گروه مدیریت عالی به درک فرهنگ و پویایی سازمان‌ها و رهبری نجات بخش قوی طی دوره‌های تغییر، تفاوت بین سازمان‌های شکست‌خورده (ناموفق) و سازمان‌های موفق را به وجود می‌آورند (عمری و افی^۱، ۲۰۲۰: ۳). سازمان‌های امروزی نیازمند عمل کارآفرینانه هستند، چرا که آنها به طور فزاینده‌ای در یک محیط پویا و پیچیده زندگی می‌کنند که با تغییرات سریع، اساسی و ناپیوسته روبرو می‌باشند، از این رو عمل کارآفرینانه به عنوان یک ضرورت برای آنها پذیرفته شده است (پریمند و همکاران^۲، ۲۰۱۶: ۳۱۴).

دستیابی به آرمان‌های انقلاب اسلامی و تثبیت اعتماد مردم مستلزم تربیت مدیرانی شایسته از منظر این آرمان‌ها خواهد بود. از سوی دیگر یک مدل شایستگی، در یک زمینه مدیریتی، معیارهای عملکردی و انتظارات را توصیف می‌کند که عملکرد مدیران براساس آن اندازه‌گیری، بررسی و ارزیابی می‌شود. مرور ادبیات پژوهش در حوزه مدل‌های شایستگی مدیران نشان می‌دهد که ارزش‌های انسانی رایجی

وجود دارد که فراتر از فرهنگ است. عموماً شایستگی‌های مدیریتی منعکس‌کننده رفتارهایی است که با این ارزش‌های فطری انسانی مرتبط است و در ابعاد فرهنگی هر جامعه گنجانده شده است. بنابراین، انتظار شباهت‌های گسترده‌ای در انتخاب شایستگی‌های مدیریتی مورد نیاز برای عملکرد شغلی متصدیان شاغل در محیط‌های فرهنگی مختلف وجود دارد (چانگ^۴، ۲۰۱۳: ۳۴۷). علیرغم اینکه حوزه مدیریت در تراز انقلاب اسلامی برخی وجود مشترک با مدل‌های غربی ارائه شده در ادبیات نظری دارد، اما تفاوت‌های بنیادینی در هدف و چگونگی تحقق آن با مدل‌های غربی دارد (محمدظاهری، ۱۳۹۹: ۲۴). در این بین دستیابی به آرمان‌های توسعه‌یابدار کشور، جایگاه شایسته‌ای در اقتصاد جهانی برای اقتصاد کشور فراهم می‌کند و همین‌طور حل مشکلات فعلی جامعه و دولت، فقط با اجرای راهبرد توسعه کارآفرینی امکان‌پذیر است. بدون یک برنامه جامع توسعه کارآفرینی، تحقق هدف امکان‌پذیر نیست، تلاش‌ها را ناکام می‌گذارد و با ادامه به وضع موجود، همچنان منابع را هدر می‌دهد و حجم پیچیدگی مشکلات را افزایش می‌دهد. بنابراین تدوین و اجرای برنامه ملی توسعه کارآفرینی برای کشور حیاتی است (سلطانزاده، ۱۳۹۹: ۴). در این شرایط مدیران که در راستای اهداف ملی و توسعه کشور گام بر می‌دارند رسالت مهمی را در جهت توسعه کارآفرینی و توسعه اقتصاد ملی بر عهده خواهند داشت (آنتال و همکاران^۵، ۲۰۱۴: ۲۲۸). در اقتصاد مبتنی بر دانش، از سازمان‌ها و مدیران انتظار می‌رود به معرفی راه‌حل برای نیازهای صنعتی و اجتماعی با بهره‌برداری از دانش کارآفرینی بپردازند (شی و همکاران^۶، ۲۰۲۰: ۴).

امروزه، مفهوم مدیریت جهادی به عنوان مفهومی رایج و ارزشی میان مسئولان، مدیران و متولیان سازمان‌ها و نهادها پذیرفته شده است و هم‌چنان که مقام معظم رهبری بیان می‌فرمایند این مفهوم به عنوان بخش مهمی از فرهنگ

4. Chong

5. Antal, Kingma, Moore & Streeter

6. Shi, Mu, Yang & Huang

1. Nave & Franco

2. Omri & Afi

3. Premand, Brodmann & Barouni

لذا در این بخش به بیان این تعاریف و مفاهیم پرداخته شده است.

مدیریت تراز انقلاب اسلامی

مدیریت در تراز انقلاب که مترادف با مدیریت جهادی نیز تعریف شده است (مقام معظم رهبری، بیانات در جمع مردم مشهد، ۱۳۹۶/۱/۱)، با اینکه وجوه مشترکی با مدیریت غربی دارد، در هدف و چگونگی رسیدن به آن تفاوت‌هایی دارد، در تعریف مدیریت جهادی ذکر شده است: برای شکوفایی اقتصاد کشور به کاری احتیاج داریم که هم مجاهدانه باشد؛ هم عالمانه باشد. با تنبلی، با بی‌حالی، کم‌انگیزی، مسئله اقتصاد کشور حل نخواهد شد. کار جهادی باید انجام بگیرد. مدیرهای جهادی باید بر مسائل اقتصادی کشور احاطه داشته باشند؛ تصمیم‌گیری کنند؛ کار جهادی کنند. کار جهادی یعنی کاری که هم در آن تلاش هست؛ خستگی‌ناپذیری هست؛ هم اخلاص هست؛ یعنی انسان می‌فهمد که برای خودش، برای پر کردن کیسه خودش کار نمی‌کند؛ دارد برای مردم کار می‌کند؛ برای خدا کار می‌کند؛ هم این و هم عالمانه؛ یعنی بنشینند و با موازین علمی با شیوه دقیق عالمانه، راه‌های صحیح را پیدا کنند؛ هم باسواد باشند؛ کارآمد باشند؛ هم امکانات گوناگونی داشته باشند؛ این‌ها بنشینند کار کنند؛ اقتصاد کشور قطعاً شکوفایی پیدا خواهد کرد (مقام معظم رهبری، سخنرانی در جمع زائران حرم مطهر امام رضا (ع)، ۱۳۹۸).

حکمرانی اسلامی

از نظر امام خمینی (ره) شکل حکومت اسلامی نخست با الهام‌گیری از سیره حکومتی پیامبر اکرم (ص) و امیرالمؤمنین (ع) و دیگر متناسب با شرایط و مقتضیات کنونی و سوم با مراجعه به آرای ملت و با اتکا به آن، تعیین خواهد شد. بر همین مبنا ایشان حکومت جمهوری اسلامی و یا نظام مردم‌سالاری دینی را پیشنهاد می‌دهد (ضمیری، ۱۳۸۸: ۲۹).

مدل شایستگی

مدل‌های شایستگی، الگوهای رفتاری هستند که فرد برای انجام وظایف خود، بهتر از دیگران از آن استفاده می‌کند.

جهادی تبدیل شده است. با اینکه زمان زیادی از ظهور عنوان مدیریت تراز نمی‌گذرد، اما در سال‌های اخیر فعالیت‌های زیادی مبنی بر انتشار مقالات، چاپ کتب علمی و همچنین برگزاری کنفرانس‌های گسترده‌ای در زمینه مدیریت تراز انقلاب را شاهد بوده‌ایم، اما آن چنان که شایسته این موضوع است زیرساخت‌ها و شالوده آن شکل نگرفته و لازم به ذکر است که در همین زمینه نتایج تحقیقات برخی از مصاحبه‌های اکتشافی با نخبگان نشان می‌دهد که اثربخشی پایدار سازمان‌ها و نهادهای دولتی در گرو یک الگوی مدیریتی در تراز انقلاب اسلامی می‌باشد، همچنین باید تأکید کرد که مسئله کارآفرینی در مطالعات صورت گرفته در اندیشه راهبردی امام خمینی (ره) از مسائل مغفول مانده است. بررسی‌ها در مورد پیشینه تحقیق حاکی از آن است که تاکنون پژوهشی جامع درباره‌ی طراحی الگوی مدیریت تراز انقلاب با تأکید بر کارآفرینی، در سطح کشور، که دربرگیرنده همه لایه‌های اعتقادی، قانونی، سازمانی، مأموریتی، تفکری، برنامه‌ریزی، اجتماعی و بومی باشد، انجام نشده است. این در حالی است که این پژوهش کوشیده است با توجه به نقش و تأثیر بی‌بدیل مدیریت تراز در ارتقای کارآمدی نظام جمهوری اسلامی ایران در سطح کلان و به صورت ویژه در حوزه کارآفرینی، گونه‌ای جدید و پیشرفته را بر اساس رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) طراحی و ارائه کند، به گونه‌ای که ضمن تحقق اهداف والا و تحصیل روزافزون اعتماد و امنیت مردم، انتظارات بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران را محقق نماید. بر اساس آنچه که مطرح شد هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به این سوال می‌باشد که شایستگی‌های مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی با تأکید بر کارآفرینی از منظر سخنان حضرت امام خمینی (ره) کدام‌ها هستند؟

چارچوب نظری

از آنجاییکه در طرح موضوع تحقیق مفاهیم، اصطلاحات و واژه‌هایی استفاده شده است، لذا این مفاهیم باید به‌دقت و به صورت علمی تعریف شده تا از یکدیگر بازشناخته شوند.

شناختن فرصتی است که دیگران در آن هرج و مرج، تضاد و سردرگمی می‌بینند (کوراتکو و هاجتس^۴، ۲۰۱۴: ۲۹؛ رنجیا^۵، ۲۰۲۳: ۳۶).

تحقیقات در مورد کارآفرینی ده‌ها سال است که ادامه دارد، با این وجود یک تعریف جهانی پذیرفته شده از این پدیده وجود ندارد. برای درک مفهوم کامل کارآفرینی لازم است از اولین نقطه شروع تعاریف کارآفرینی شروع کرد. با تعریف کارآفرینی، می‌توان اساس، نگرانی‌ها و اهداف آن را که پایه‌ای برای تناسب مفهومی کارآفرینی در آموزش با مخاطبان، مطالب درسی و روش‌های تدریس است را کشف کرد (اسلام^۶ و همکاران، ۲۰۲۱: ۳). همچنان که اشاره شد با وجود مطالب بسیار در مورد کارآفرینی، هیچ توافق لازمی برای تعریف کارآفرینی حاصل نشده است. مطابق گفته شومپتر^۷ (۱۹۳۴) کارآفرین یک نوآور است که تعادل وضعیت موجود را برای ایجاد پیشرفت در هم می‌ریزد. نوآوری نیروی محرکه برای ایجاد محصولات جدید، روش‌های جدید تولید و عملیات، منابع جدید، مدل‌های تجاری جدید و بازارهای جدید است. به این معنا، کارآفرینی با توانایی تولید چیزهای بسیار جدید ارتباط دارد. از این رو توانایی تشخیص فرصتی است که از سوی دیگران نادیده گرفته می‌شود و برای کارآفرینان بسیار مهم است (توکلی و فایول^۸، ۲۰۱۷: ۴). سایر مفسران به عنوان مثال کائینگام و لیشرون^۹ (۱۹۹۱: ۴۶) کارآفرینی را از نقطه نظر فعالیت‌های متنوعی از جمله راه‌اندازی، جمع‌آوری سرمایه، منابع و مدیریت یک شرکت جدید تعریف کرده‌اند، در حالی که کوراتکو^{۱۰} (۲۰۰۹: ۱۶) تصور می‌کند که کارآفرینی نه تنها برای تولید مشاغل جدید، بلکه یک فرایند نوآوری مداوم است. با وجود نگرانی‌های مختلف در مورد این پدیده، قطب اصلی فرایند کارآفرینی شناخت فرصت‌ها است. از این پژوهشگران تأکید می‌کنند که شناسایی و بهره‌برداری از

تعداد و نوع شایستگی‌هایی که در رفتار کردار و گفتار مدیران تجلی پیدا می‌کند؛ عمدتاً به منظور عملکرد بهتر و اثربخشی در انجام فعالیت‌های مدیریتی است و نه خود شغل و وظیفه (کرمی و صالحی، ۱۳۹۵: ۵۱).

یک مدل شایستگی، فهرستی از شایستگی‌هایی است که با مشاهده عملکرد رضایت‌بخش یا عملکرد مورد انتظار کارکنان برای یک شغل خاص به دست می‌آید (دراگانیدیس و منتزاس^۱، ۲۰۰۶: ۵۲). به عبارت دیگر، مدل‌های شایستگی، مهم‌ترین شایستگی‌هایی را شامل می‌شوند که واقعاً بر عملکرد تأثیر می‌گذارند (کوکران^۲، ۲۰۰۹: ۱۷). هدف از تدوین مدل شایستگی در هر سازمان، ارائه الگویی برای یکپارچه کردن عملکرد سامانه منابع انسانی است (دهقانان، ۱۳۸۶: ۱۲۵).

کارآفرینی

این اصطلاح از یک کلمه فرانسوی «entreprendre» گرفته شده است که به معنای متعهد شدن به انجام کاری است. این نظریه توسط بسیاری از محققان از چندین رشته تعریف و تفسیر شده است (قربانیان، ۱۳۹۳: ۱۷). یک کارآفرین می‌تواند یک مبتکر یا یک توسعه دهنده باشد که فرصت‌ها را تشخیص می‌دهد و از آنها استفاده می‌کند و همچنین این فرصت‌ها را به ایده‌های عملی و قابل فروش و در طول زمان آنها را به ارزش افزوده، تلاش، پول و یا مهارت تبدیل می‌کند و از این تلاش‌ها پاداش می‌گیرد (می و همکاران^۳، ۲۰۲۰: ۲۵۷).

کارآفرینی را می‌توان به عنوان یک روند پویا از بصیرت و دید، تغییر و خلق تعریف کرد، که مستلزم استفاده از انرژی و اشتیاق برای خلق و اجرای ایده‌های جدید و راه حل‌های خلاقانه است و شامل تمایل به ریسک‌پذیری، تشکیل یک تیم سرمایه‌گذاری مؤثر، منابع، مهارت اساسی در ساختن یک برنامه تجاری محکم و سرانجام به رسمیت

6. Islam, Afrin, Alif, Hassan, Islam, Kayani & Khan

7. Schumpeter

8. Tavakoli & Fayolle

9. Cunningham & Lischeron

10. Kuratko

1. Draganidis & Mentzas

2. Cochran

3. Mei, Lee & Xiang

4. Kuratko & Hodgetts

5. Rengiah

بهمنی و همکاران (۱۴۰۰) به طراحی الگوی رهبری فرماندهان دوران دفاع مقدس پرداخته‌اند. در بخش کیفی پژوهش از روش نظریه داده‌بنیاد استفاده شده و نتایج تحلیل داده‌ها حاکی است که مقوله جهان‌بینی ایثار، پدیده محوری الگوی رهبری فرماندهان دوران دفاع مقدس است که بعد از تأثیرپذیری از شرایط علی، مداخله‌گر و زمینه‌ای، باعث اتخاذ راهبردهای رفتاری مانند خدمت و توجه به پیروان، تعهد اخلاقی، صداقت، ارتباطات عاطفی و معنوی، شجاعت و خطرپذیری از سوی فرماندهان شده و در ادامه تحقق پیامدهایی مانند پیروزی در میدان نبرد، انسجام جامعه و افزایش قدرت بازدارندگی نظامی را به همراه داشته است.

محمد مظاهری (۱۳۹۸) نیز به ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی پرداخته است. در این پژوهش با استفاده از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها، فیلم‌ها و داده‌های متنی مرتبط با شهید سلیمانی، مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان می‌دهد که مبانی اعتقادی به‌عنوان اثرگذارترین مضمون در سطح چهارم، زمینه‌های فردی در سطح سوم، مشی‌های سیاسی فرهنگی اقتصادی و سیاسی در سطح دوم و زمینه‌های شغلی به‌عنوان اثرپذیرترین مضمون در الگوی پیشنهادی در سطح اول قرار گرفت. همچنین زینالدینی و محمدی سیاهبومی (۱۳۹۷) به ارائه الگوی مطلوب مدیریت جهادی در انقلاب اسلامی براساس رهنمودهای رهبر انقلاب اسلامی بر اساس روش داده‌بنیادی پرداختند.

ایمانی و قدرتی (۱۳۹۵) مدل مفهومی شایستگی مدیران منابع انسانی در چارچوب نظام ارزشی اسلام را در دانشگاه سیستان و بلوچستان ارائه دادند. یافته‌های پژوهش، علاوه بر تأیید مفاهیم و ابعاد شناسایی شده به‌عنوان ابعاد مدل، نشان داد که مفهوم مهارت‌های مدیران در حوزه مدیریت منابع انسانی و مفهوم توانمندی‌ها و ویژگی‌های فردی مدیران دارای بیشترین و مفهوم دانش و آگاهی مدیران دارای کمترین اهمیت می‌باشد. همچنین مرزبان (۱۳۹۴) به مطالعه تطبیقی

فرصت‌های شغلی توسط چه کسی و نتایج آن کلید کارآفرینی است. از طرفی دیگر کارآفرینی از جنبه اجتماعی، مانند ایجاد ثروت برای فرد و ارزش برای جامعه مورد تصور می‌باشد.

پیشینه پژوهش

در زمینه شایستگی‌های مدیران جهادی یا مدیران تراز انقلاب بویزه با تأکید بر کارآفرینی، پژوهش‌هایی انجام گرفته که بیشتر آن‌ها با کلیدواژه مدیران جهادی یا انقلابی می‌باشند که دارای تعریف مفهومی یکسانی هستند. در این بخش به برخی از پژوهش‌های محققان ایرانی اشاره و توجه خواهیم نمود.

قنبری و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله خود به ارائه الگوی شایستگی مدیران کارآفرین رسانه‌های دولتی با رویکردی اکتشافی و به روش تحلیل محتوای کیفی پرداختند. یافته‌های پژوهش در ذیل شایستگی‌های شغلی، مهارت مدیریت و رهبری و آگاهی شغلی، در ذیل شایستگی‌های سازمانی، توجه به فرهنگ و رفتار سازمانی، مدیریت راهبردی و برخورداری از دانش مدیریت منابع و در ذیل شایستگی‌های فردی، هوشمندی مدیریتی، مهارت‌های ارتباطاتی، ارزش‌مداری و شخصیت کارآفرینانه عنوان شده است.

مردانی و همکاران (۱۴۰۰) به ارائه الگوی شایستگی‌های مدیران تراز انقلاب اسلامی در سازمان‌های فرهنگی با هدف شناسایی و مدل‌سازی شایستگی‌ها و ویژگی‌های مدیران تراز انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگ و رسانه به صورت پژوهش آمیخته (کیفی- کمی) صورت گرفته است. بر اساس نتایج ۴ بعد اثرگذار شامل شایستگی‌های عمومی مدیریت، شایستگی‌های عام مدیریت رسانه، شایستگی‌های مدیریت رسانه رادیو و تلویزیون و شایستگی‌های مدیریت انقلابی و ۵ بعد اثرپذیر بهبود عملکرد سازمانی، توسعه سازمانی، کارآفرینی سازمانی، رضایت شغلی و افزایش تعهد سازمانی تأثیر شناسایی شده و در مجموع ۴۱ مولفه و ۱۵۶ شاخص معرفی شده است.

در خارج از کشور در خصوص الگوهای شایستگی مدیران پژوهش‌های قابل تعمقی انجام گرفته است که در ادامه برخی از آن‌ها مورد توجه قرار گرفته است.

گوگین^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در مقاله ای تحت عنوان فیدل کاسترو، رهبر، مدیر انقلاب و بازاریاب، سبک الگوی مدیریت و رهبری فیدل کاسترو به عنوان یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های مبارزه بانفوذ و تسلط امریکا و کشورهای اروپایی در امریکای جنوبی را مورد بررسی قرار دادند. همچنین کوچران (۲۰۰۹) به مطالعه توسعه شایستگی در دانشگاه ایالت اوهایو: توسعه یک مدل شایستگی برای بسط و گسترش سازمان در قرن ۲۱ پرداخته است. بورگالت^۲ و همکاران (۲۰۰۶) چهارده نوع از شایستگی را برای مدیران شناسایی کردند. به اعتقاد آنها، شعور سیاسی، مهارت‌های تاکتیکی و راهبردی، آینده‌نگری و نوآوری، مدیریت پیچیدگی، سازگاری و یادگیری مستمر، رهبری، هوش هیجانی، مدیریت منابع انسانی، مدیریت دانش، استفاده از ارزش‌های اخلاقی، ارتباطات و مذاکره، مهارت‌های فنی، پذیرش حاکمیت جدید و مدیریت عملکرد از شایستگی‌های مدیران هستند.

ایورسن^۳ (۲۰۰۰) به بررسی اهمیت شایستگی مدیران عالی و میانی در سرتاسر مرزهای اروپا و در محیط‌های مختلف و اندازه‌های مختلف سازمانی پرداخته است. نتایج در همه کشورها (به جز اسلونی و چک) بیانگر توصیفی جدید از مدیران است. صلاحیت‌های سنتی سخت مانند قاطعیت، نفوذ و استقلال رأی دیگر همانند گذشته، وزن زیادی ندارد. در حالی که صلاحیت‌های نرم همانند انگیزش، رهبری و مشتری‌گرایی در زمره شایستگی‌هایی با ارزش زیاد قرار می‌گیرند. همچنین اسپنسر^۴ و اسپنسر (۱۹۹۳) به بررسی شایستگی در محل کار به منظور طراحی مدل‌هایی برای عملکرد پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که مبانی عملکردی به‌عنوان اثرگذارترین مضمون در سطح چهارم، زمینه‌های

مؤلفه‌های حکمرانی خوب در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) و علامه نائینی بر اساس روش تحلیلی مقایسه‌ای پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اندیشه‌های این دو بزرگوار در زمینه مؤلفه‌های حکمرانی خوب با یکدیگر اشتراک داشته و ایشان تنها در زمینه‌های شکل حکمرانی و حکومت، نحوه تفویض قدرت، و فرایند تشکیل حکمرانی خوب دیدگاه‌های متفاوتی با یکدیگر دارند.

عسگری و همکاران (۱۳۹۴) به ارائه الگوی شایستگی‌های مدیران دولتی جمهوری اسلامی ایران بر اساس سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ بر اساس روش پژوهش آمیخته (کیفی- کمی) پرداختند. شایستگی‌های شناسایی شده در الگوی این پژوهش، در سه بعد فردی (نگرشی و رفتاری)، شغلی (دانشی و مهارتی) و ارزشی (اسلامی و سازمانی) دسته‌بندی شده‌اند. همچنین احمدی (۱۳۹۴) به بررسی رابطه ویژگی‌های مدیران از دیدگاه اسلام با بهره‌وری در سازمان‌های دولتی پرداخته است. امیری سواد رودباری (۱۳۹۲) به ارائه مدل شایستگی مدیران در جهت تحقق چشم‌انداز ۱۴۰۴ پرداخته است. نتایج تحقیق منجر به شکل‌گیری مدلی شده است که شامل ۵ بعد اصلی مهارت‌های ادراکی (شامل تفکر استراتژیک، تفکر تحلیلی- سیستمی و قدرت تصمیم‌گیری)؛ مهارت‌های انسانی و ارتباطی (شامل رهبری، مهارت‌های بین‌شخصیتی و کار تیمی)؛ توان اجرایی و مدیریتی (شامل مدیریت فراگرد، آگاهی پیرامونی و آگاهی درون)؛ ارزش محوری (شامل تعهد به اهداف انقلاب و توصیه محوری) و ویژگی‌های شخصیتی (شامل صلابت رأی، خدمت‌گزاری و مدیریت خود) می‌باشد. خواجه نادری (۱۳۹۲) به بررسی و تبیین الگوی مدیریت جهادی از منظر بنیان‌گذاران نهادهای انقلاب اسلامی در چارچوب مدل سازمان‌های تحول‌آفرین پرداخته است. همچنین ترکمنی (۱۳۹۱) مدل رهبری برای مدیران کشور بر اساس مبانی اسلام با تأکید بر سیره فردی و مدیریتی امام خمینی (ره) را طراحی و تبیین نموده است.

³. Iversen
⁴. Spencer

¹. Gugnin
². Bourgault

در این پژوهش، تحلیل مضمون با دو هدف مجزا مورد استفاده قرار گرفته است. نخست، تعیین ابعاد مؤلفه‌ها و سپس، شناسایی و استخراج گویه‌های پژوهش. به صورت کلی مدل مفهومی پژوهش حاضر در شکل ۱ نمایش داده شده است.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

یافته‌های پژوهش

منابع اطلاعاتی برای این بخش شامل کلیه سخنرانی‌های حضرت امام خمینی (ره) می‌باشد. در این بخش (گام اول)، منابع علم تعیین شده شامل مجموعه صحیفه امام منتشر شده در سال ۱۳۸۵ که مشتمل بر مجموعه سخنان امام خمینی (ره) در ۲۲ جلد بوده که این مجموعه در بردارنده «بیانات، پیام‌ها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها» حضرت امام خمینی (ره) می‌باشد. پس از بررسی موضوعات مطرح شده در این مجموعه مرتبط با موضوع مدیریت در انقلاب اسلامی انتخاب گردید (گام دوم) و با مطالعه محتوای متن، نهایتاً سخنرانی‌های مرتبط با موضوع شایستگی مدیران با اکید بر کارآفرینی مورد انتخاب قرار گرفت (گام سوم). در گام بعدی (چهارم) مضامین مرتبط با موضوع از بیانات استخراج گردید. در گام پنجم برای بررسی و اطمینان از مضامین استخراج شده، از نظرات اساتید متخصص و آگاه و مطابقت آنها با پیشینه‌های نظری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و در نهایت در گام ششم مضامین استخراج شده در قالب شبکه مضامین تهیه و تنظیم گردید. در مرحله بعد بررسی مقوله‌ها و دستورالعمل کدگذاری انجام شده و روایی و پایایی پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفت. برای سنجش روایی تحقیق حاضر علاوه بر این که مضمون‌های فراگیر، سازمان دهنده و اصلی با مطالعه مبانی نظری، پیشینه تحقیق، اهداف تحقیق و منبع مورد بررسی انتخاب شدند. برای سنجش روایی از روش ممیزی کردن از سوی خبرگان استفاده شده است. در این روش، محقق با توضیح در مورد چگونگی جمع‌آوری

فردی در سطح سوم، مشی‌های سیاسی فرهنگی اقتصادی در سطح دوم، و زمینه‌های شغلی به‌عنوان اثرپذیرترین مضمون در الگوی پیشنهادی در سطح اول قرار گرفت.

روش پژوهش

به‌کارگیری روش علمی در تحقیق، تنها راه دستیابی به دستاوردهای قابل قبول و علمی است، لذا برای یک پژوهش معتبر به روش‌شناسی نیاز هست. بعضی روش‌شناسی را موضوعی نظری می‌دانند که با منطق و فلسفه پیوسته است و بعضی دیگر روش‌شناسی را از فلسفه جدا دانسته و آن را یک رشته علمی می‌دانند. نوع پژوهش حاضر، از نوع روش پژوهش کیفی می‌باشد. روش‌های پژوهش کیفی از طریق جمع‌آوری و تحلیل داده‌های کیفی صورت می‌گیرد. جامعه پژوهش تمامی سخنان مکتوب شده امام خمینی است که بدون نمونه‌گیری مورد بررسی قرار گرفته است.

در تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده در متون سخنرانی، از روش تحلیل تم یا تحلیل مضمون استفاده شده است. با توجه به تنوع روش‌های به‌کار رفته در تحلیل مضمون و تنوع دیدگاه صاحب‌نظران متفاوتی برای مضامین وجود دارد. برخی پژوهشگران، مضامین را به لحاظ ماهیت و برخی دیگر به لحاظ جایگاه و سلسله‌مراتب آنها در تحلیل مضمون، دسته‌بندی کرده‌اند (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۵۲).

بر طبق نظر اترید استرلینگ^۱ (۲۰۰۱)، تحلیل شبکه مضامین در سه مرحله و ۶ گام صورت می‌گیرد:

- ۱- تجزیه و توصیف متن: آشنا شدن با متن، ایجاد کدهای اولیه و کدگذاری، جستجو و شناخت مضامین.
- ۲- تشریح و تفسیر متن: ترسیم شبکه مضامین، تحلیل شبکه مضامین.
- ۳- ترکیب و ادغام متن: تدوین گزارش.

۱. Attride-Stirling

مضمون فرعی (مدلول)	مضمون اصلی (دال)	محور
به کارگیری روش های اکتشافی جدید،	تفکر خلاق و ایده پرداز	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
توسعه اطلاعات و تجارب خود	تفکر خلاق و ایده پرداز	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
هم اندیشی با خبرگان	تفکر خلاق و ایده پرداز	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
روحیه پرسشگری	تفکر خلاق و ایده پرداز	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
توسعه انگیزه	تفکر خلاق و ایده پرداز	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
موفقیت طلبی	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
خطر پذیری و ریسک پذیری	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
اراده و عزم جدی	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
مرکز کنترل درونی	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
اعتماد به نفس	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
استقلال طلبی	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
احساس توانمندی	ویژگی های شخصیتی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
بررسی دقیق شرایط محیطی و اجتماعی	نگرش سیستمی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
شناخت روند تغییرات محیطی در راستای مسائل	نگرش سیستمی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
تلاش برای دسترسی به اطلاعات کسب و کار	نگرش سیستمی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
قدرت شناخت فرصت ها و تهدیدها	نگرش سیستمی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی

داده‌ها، چگونگی مشتق شدن مقوله‌ها و چگونگی اخذ تصمیم در طول پژوهش برای ممیز و تأیید آن به دست خبرگان، قابلیت اطمینان نتایج پژوهش را افزایش می‌دهد. همچنین مضامین از نوع مشهود و توصیفی بوده و پژوهشگر در محتوای مضامین دخل و تصرفی نداشته است و لذا از دقت و صحت (روایی) بالایی برخوردار است. در ضمن نظریات و رهنمودهایی گروهی از خبرگان نیز در این خصوص لحاظ شده و قبل از کدگذاری جرح و تعدیل نهایی به عمل آمده است، به این صورت که مضامین در مرحله اول توسط خود پژوهشگر از منابع استخراج گردید و در مرحله دوم با مراجعه به خبرگان، مضامین مرتبط با سؤالات پژوهش با نظارت آنان مجدداً شناسایی و استخراج شد. با مقایسه این دو مرحله و بر مبنای میزان توافق دو مرحله کدگذاری، ضریب پایایی محاسبه شده است. بدین منظور از روش هولستی^۱ استفاده شده است و درصد توافق مشاهده شده ۰/۸۴ حاصل شد. سپس بر اساس مفاهیم و تعاریف و مقولات به تحلیل مضمون پرداخته شد و در نهایت شبکه مضامین استخراج شده مدل تنظیم گردید.

نتایج تحلیل مضامین بیانات حضرت امام خمینی (ره) می‌توان برای مدیر تراز در حکمرانی اسلامی با تأکید بر کارآفرینی شایستگی‌های مضامین (دال و مدلول‌های گفتمانی) در جدول ۱ ارائه شده است. در مجموع شایستگی‌ها و مولفه‌های مربوط به هر یک از این شایستگی‌ها از منظر امام خمینی (ره) در شکل ۲ ارائه شده است.

جدل ۱: طبقه‌بندی روش تحلیل کیفی مضمون مولفه‌های شایستگی مدیران تراز انقلاب اسلامی با تأکید بر کارآفرینی از منظر امام خمینی (ره)

مضمون فرعی (مدلول)	مضمون اصلی (دال)	محور
توسعه توانایی	تفکر خلاق	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
شناسایی ابعاد مسئله	و ایده پرداز	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی

^۱. Holstie

مضمون فرعی (مدلول)	مضمون اصلی (دال)	محور
بصیرت	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
داشتن روحیه خدمت‌گزاری	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
اهل مشورت کردن	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
انتقادپذیری	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
دائماً با نمایندگان ملت در تصمیم‌گیری‌ها مشورت کنند	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
دفاع از مشارکت و رأی مردم	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
حق نداریم بر ملت مان چیزی را تحمیل کنیم	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
تخلف از حکم ملت برای هیچیک از ما جایز نیست	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
دستیابی هر کس به حقوق خودش	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
ایجاد‌کننده احساس امنیت	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
حل مشکل محرومان	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
جلب اعتماد مردم	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
الگوی مردم‌در‌سخنی‌های زندگی	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
تأسی به خوراک و پوشاک ضعیف‌ترین مردم	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
هادی مردم	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی

مضمون فرعی (مدلول)	مضمون اصلی (دال)	محور
توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات	نگرش سیستمی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
شجاعت اخلاقی	اخلاق‌مدار و شجاع	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
وظیفه‌شناس	اخلاق‌مدار و شجاع	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
متعهد	اخلاق‌مدار و شجاع	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
گشاده‌رویی و اخلاق‌مداری	اخلاق‌مدار و شجاع	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
رعایت اخلاق اسلامی	اخلاق‌مدار و شجاع	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
قوی باشد	مدیر و مدبر	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
دارای توان رهبری	مدیر و مدبر	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
دارای قدرت اداره امور	مدیر و مدبر	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
تدبیر	مدیر و مدبر	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
تخصص و تجربه	مدیر و مدبر	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
تقوا و صداقت و درستی در عمل	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
مخالف برنامه‌های وارداتی توسعه و مدرنیزاسیون	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
کار مردم را سریعاً انجام دهند	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
در کار مردم اشکال‌تراشی نکند	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
برای پیشبرد مقاصد اسلامی تلاش کند	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
وحدت‌آفرینی	مسلمان انقلابی	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی

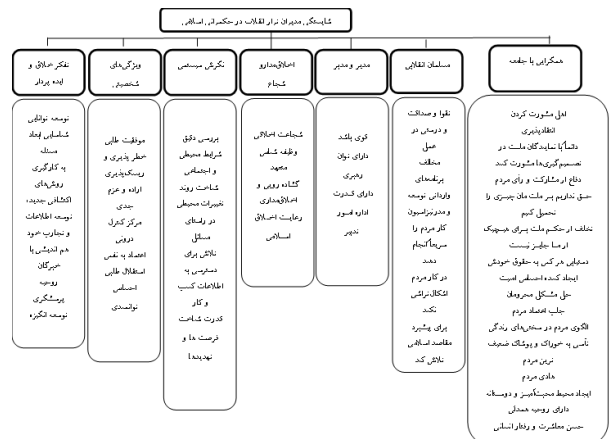
پیشنهاداتی ارائه دهد. این پیشنهادات می‌توانند راهکارهایی برای حل مساله در سطح مدیران بخش دولتی در اولویت و بخش خصوصی باشد که به کسانی که مخاطب این پژوهش هستند ارائه می‌شود.

در راستای بعد "تفکر خلاق و ایده پرداز" مدیران سطوح عالی کشور نیازمند فضا و بستری برای ارائه نظرات، ایده‌های خلاقانه و نوآورانه هستند، در واقع نیازمند رفتار و افکار خلاقانه هستند که بتوانند در زمینه کارآفرینی متناسب با تجارب و دانش خود تصمیمات و فعالیت‌های نوآورانه از خود نشان دهند، احساس توانمندی و خودکارآمدی کنند. در کنار دانش کارآفرینی مهارت‌های مورد نیاز برای رفتارهای مبتنی بر کارآفرینی از سوی شامل مهارت‌های مختلف شبکه سازی، کار تیمی، چگونگی راه‌اندازی کسب و کار و.. می‌باشد، توسعه تفکر خلاق و ایده‌پردازی از جمله مؤلفه‌های کلیدی کارآفرینی، اشاره به توانایی دیدن ابعاد جدید مسئله و به کارگیری روش‌های اکتشافی جدید برای حل مسئله دارد، این مهم پیش‌بینی کننده مهمی در پیدایش و موفقیت کارآفرینی می‌باشد و با رفتارهای کارآفرینانه ارتباط مثبتی دارد.

همچنین مدیران سطوح عالی در خصوص بعد "نگرش سیستمی" در این راستا می‌توان بیان کرد که توسعه شبکه‌های ارتباط اجتماعی و پیوندهای علمی با بهره‌مندی از شبکه‌های اجتماعی مجازی برای ارتباطات اعضای سازمان به توسعه کارآفرینی می‌پردازد، در این ساختار اعتماد اجتماعی توسعه می‌یابد و با طراحی مرکز مشاوره کسب و کار در ساختار سازمانی، زمینه الگو برداری از افراد موفق در حوزه کارآفرینی برای مدیران و سایر اعضای سازمان فراهم آورده می‌شود، این ساختار تأکید بر بهره‌گیری از تکنولوژی‌های نوین در فضای کاری و توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات دارد تا بتواند به درستی از شبکه‌های مدیریت مبتنی بر وب بهره‌مند شود.

در خصوص "ویژگی‌های شخصیتی" نیز در قالب انگیزه و خصوصیات شخصیتی به عنوان پیش نیازهای اصلی

مضمون فرعی (مدلول)	مضمون اصلی (دال)	محور
ایجاد محیط محبت آمیز و دوستانه	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
دارای روحیه همدلی	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
حسن معاشرت و رفتار انسانی	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
خادم جامعه و ملت	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
سالم و وطن خواه باشد	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی
ایجاد کننده احساس آرامش	همگرایی با جامعه	شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی

شکل ۲: مؤلفه‌های شایستگی مدیران تراز انقلاب اسلامی از منظر امام خمینی (ره) با تأکید بر کارآفرینی

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق مهمترین ابعاد شایستگی مدیران تراز انقلاب در حکمرانی اسلامی از نگاه امام خمینی (ره) به مضمون‌های اصلی و فرعی تقسیم‌بندی گردیده است. مضامین اصلی شامل تفکر خلاق و ایده پرداز، نگرش سیستمی، ویژگی‌های شخصیتی، اخلاق مدار و شجاع، مدیر و مدبر، مسلمان انقلابی و همگرایی با جامعه است. پس از ارائه دستاوردهای تحقیق و نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل بیانات حضرت امام خمینی (ره)، نوبت به آن می‌رسد که محقق بر اساس یافته‌ها و دانشی که طی انجام این پژوهش کسب کرده است

کسی یا گروهی نیست. همواره اهل تعقل و تعمق است و بدون تحقیق و اتکا به براهین عقلی، به هیچ مکتب و اندیشه‌ای گرایش پیدا نمی‌کند. باید توجه داشت که اسلام آمده است تا موانع آزاد اندیشی را از سر راه انسان بردارد و به او کمک کند تا دنیاهای عقلی را از عمق وجودش بیرون بکشد. از طرف دیگر، انسان مسلمان و انقلابی، همواره به دنبال حکمت است و در این راه، جمود فکری ندارد، لذا اگر لازم باشد حکمت را از کافر و مشرک هم دریافت می‌کند چه رسد به برادر مسلمان خود.

یکی دیگر از ابعاد شایستگی مدیران با تاکید بر کارآفرینی عنصر "مدیر و مدبر" بودن در مدیران می‌باشد که استمرار این وضعیت می‌تواند بارهای سنگینی را به سازمان تحمیل کند. این بعد از شایستگی، میزان دانش، مهارت و تجربه لازم مدیران را در هدف گذاری، برنامه ریزی، سازماندهی و کنترل را در بر می‌گیرد. فلذا مقامات ارشد سازمانی می‌توانند ضمن ایجاد و اجرای مدیریت دانش برای مدیران آموزش‌های ضمن خدمت در رابطه با نحوه مدیریت و همچنین با برگزاری کنفرانس و سمینارها در این رابطه آنان را از یافته‌ها و تجربیات جدید علمی آگاه سازند.

و در آخر از ابعاد شایستگی مدیران با تاکید بر کارآفرینی "همگرایی با جامعه" که اشاره به توجه به طبقات مختلف توسط مدیران تراز را در مضمون "همکاری با طبقات مختلف مردم" و مضمون "خادم جامعه و ملت" دارد.

از سوی دیگر، مقایسه نتایج این پژوهش با سایر پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه حکمرانی اسلامی نشان می‌دهد که فضای کلی حاکم بر مضامین استخراج شده در پژوهش‌های مختلف از منظر گستره موضوعات مورد اشاره کاملاً همسو بوده و عمده تفاوت در حوزه تمرکز مضامین است. یافته‌های پژوهش حاضر در مقایسه با سایر پژوهش‌ها بیانگر تمرکز بیشتر بیانات حضرت امام خمینی (ره) بر مؤلفه‌های شایستگی در سه حوزه قانون‌مدار و فساد ستیز، مسلمان انقلابی و همگرایی با جامعه است.

کارآفرینی مطرح هستند، وارد شدن به عرصه کارآفرینی نیازمند وجود اهداف متعالی فردی برای توسعه کسب و کار می‌باشد، تحرکات و انگیزه‌های اقتصادی، وجود انگیزه موفقیت طلبی در فعالیت‌ها و مشاغل جدید، از جمله ویژگی‌های فردی مهم در این زمینه می‌باشد، همچنین نیازمند خصوصیات فردی است که زمینه ریسک‌پذیری و برهم زدن عادت‌های موجود را فراهم سازد. با توجه به نقش کارآفرینی در امر بهبود وضعیت سازمان، توجه به عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی زمینه‌ای را فراهم می‌آورد که ویژگی‌های کارآفرینی، اطلاعات و مهارت‌ها توسعه یابد و شرایط مداخله‌گر حمایتی جهت تقویت فعالیت‌های کارآفرینی در اعضای سازمان فراهم شود.

مدیران در سطوح عالی کشور نسبت به "اخلاق مدار و شجاع" بودن در قامت مدیر عالی در تراز جمهوری اسلامی تلاش مستمر به خرج دهند. اخلاق و شجاعت را مجموعه‌ای از صفات روحی و باطنی انسان تعریف کرده‌اند که به صورت اعمال و رفتاری که از خلیقات درونی انسان ناشی می‌شود، بروز ظاهری پیدا می‌کند. پیشنهاد می‌گردد سازمان‌ها بر مبنای نظریه روان شناختی کولبرگ^۱ در صدد ارایه نظریه‌ای در تفسیر تحول اخلاقی سازمان‌ها بر آیند. از نظر آنها سازمان به موازات توسعه و تحول سازمانی غالباً از بنگاه‌های کوچک به سازمان‌های بزرگ از جهت اخلاقی نیز تکامل می‌یابد و به تدریج از سازمان غیر اخلاقی به سازمان اخلاقی می‌رسند. پنج مرحله برای این فرایند توسط صاحب نظران پیشنهاد شده است. مرحله اول، سازمان غیر اخلاقی، مرحله دوم سازمان قانون گرا، مرحله سوم، سازمان اخلاقی ابزار انگار، مرحله چهارم سازمان اخلاق فردگرا، مرحله پنجم سازمان هویت اخلاقی.

در خصوص عنصر شایستگی "مسلمان انقلابی" با توجه به نمادهای انقلابی و اسلامی که در این تحقیق مشخص گردیده فعالیت فرهنگ سازی و آموزشی توسط ارگان‌های مربوطه انجام پذیرد. انسان مسلمان، استقلال فکری دارد. برده فکری

¹ Kohlberg

انتصاب مدیران در سازمان‌های دولتی و شرکت‌های وابسته از این ابعاد استفاده کرده و مدیران شایسته‌ای را به کار گمارد. در نهایت پیشنهاد می‌شود، مسئولین نظام ضمن توجه و تأکید بر تحقق این مؤلفه‌ها ساز و کارهایی برای اندازه‌گیری آنها تدبیر نموده تا میزان تحقق‌شان را ارزیابی کنند و ضمن پرهیز از انحراف، مطابق با نقشه راه، حرکت خودشان را سامان دهند. برای بهینه و به روز کردن تمامی ارزش‌های یاد شده؛ یک مدیر تراز انقلاب بایستی توانایی تحقیق و اندازه‌گیری مؤلفه‌های مدیریتی را داشته باشد. این مهارت از شایستگی‌های مهم مدیران به شمار می‌آید و در سازمان‌های دولتی کمتر به آن توجه می‌شود.

بی‌شک فلسفه وجودی جمهوری اسلامی ایران و همچنین دلیل انتخاب حاکمیت اسلامی توسط مردم در انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، استقرار کارگزاران و مدیران انقلابی در رأس مدیریت کشور برای برقراری عدالت و خدمت‌رسانی به مردم، به‌ویژه مستضعفین بود تا تحت رهبری امام خمینی (ره) ولی فقیه زمان، با مدیریت انقلابی کارگزاران متدین و کار و تلاش مضاعف آنان برای محرومیت‌زدایی، کشور در مسیر پیشرفت همه‌جانبه قرار گیرد و در سایه نظام اسلامی، مردم و مستضعفین، دیگر شاهد بی‌عدالتی، ستم، فساد، ویژه‌خواری و تبعیض نباشند. مدل شایستگی مناسب مدیریت کشور در شرایطی که کشور با هجوم گسترده فرهنگی، تحریم‌های بی‌سابقه اقتصادی و توطئه‌های مختلف سیاسی برای تضعیف همه‌جانبه ایران اسلامی مواجه است، همواره دغدغه مسئولان و مدیران عالی کشور بوده است.

کانون اندیشه امام خمینی (ره) آموزه‌های حیاتی است و به تبع آن جهان‌بینی ایشان یک جهان‌بینی الهی است و در واقع اصل توحید، محور اصلی جهان‌بینی امام خمینی (ره) را تشکیل می‌دهد و بر همین اساس، اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) یک اندیشه توحید مدار است. لذا کلیه شئون زندگی سیاسی و الگوی مطلوب حکمرانی و حکومت را باید بر محور این اصل توضیح داد. براساس دیدگاه توحیدی است که در اسلام، دولت و حکومت در قالب امامت مطرح می‌شود و حاکمیت انسان بر سرنوشت جمعی از دو نوع رابطه‌ی انسان با خدا نشأت می‌گیرد: یک رابطه در بعد هدایت الهی انسان که با نصب و معرفی انبیاء و امامان انجام می‌پذیرد و رابطه‌ی دیگر در بعد خلقت انسان که آزاد و حاکم بر سرنوشت خویش آفریده می‌شود تا در نتیجه این دو موهبت الهی، انسان بتواند در پرتو آزادی توأم با مسئولیت خویش، راه هدایت انبیاء را برگزیند و از این طریق اراده خدا را که همان شریعت و قانون الهی است، حاکم بر سرنوشت خویش گرداند.

با توجه به نتایج حاصله، می‌توان مدلی را با عنوان مدل شایستگی‌های مدیران با تأکید بر ارائه کرد که بتوان هنگام

منابع

قرآن کریم.

خواجه نادری، مصطفی. (۱۳۹۲). بررسی و تبیین الگوی مدیریت جهادی از منظر بنیانگذاران نهادهای انقلاب اسلامی در چارچوب مدل سازمان های تحول آفرین S7 مکنزی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.

دهقانان، حامد. (۱۳۸۶). مدیریت بر مبنای شایستگی، مجله مجلس و پژوهش، ۵۳: ۱۱۷-۱۵۰.

سلطانزاده، وحید. (۱۳۹۹). طراحی الگوی کارآفرینی آموزشی در دانشگاه های دولتی کشور، پایان نامه دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه بوعلی سینا همدان.

ضمیری، عبدالحسین. (۱۳۸۸). حکمرانی مطلوب در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی معاونت پژوهشی دفتر گسترش تولید علم.

عابدی جعفری، حسن، تسلیمی محمد سعید، فقیهی، ابوالحسن، و شیخ زاده، محمد. (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده های کیفی، اندیشه مدیریت راهبردی، ۱۰: ۱۵۱-۱۹۸.

عسگری، ناصر، نیکوکار، غلامحسین، صفری، حسین، و غلامی، مهرداد. (۱۳۹۴). الگوی شایستگی های مدیران دولتی جمهوری اسلامی ایران بر اساس سند چشم انداز ۱۴۰۴، مدیریت در دانشگاه اسلامی، ۴: ۳۸-۲۳.

علی محمدی، رویا. (۱۳۹۲). نقش انگیزه وابستگی در علاقه به حرفه های کارآفرینی دانشجویان کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت تحول، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت.

قریبیان، میثم. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین یادگیری سازمانی و کارآفرینی کارکنان شهرداری دامغان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود.

احمدی، مسعود. (۱۳۹۴). رابطه ویژگیهای مدیر از دیدگاه اسلام با بهره وری در سازمانهای دولتی، مدیریت اسلامی، ۲۳: ۱۱۹-۱۰۳.

امیری سوادرودباری، عادل. (۱۳۹۲). تدوین مدل شایستگی مدیران در جهت تحقق اهداف چشم انداز ۱۴۰۴، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی. دانشکده مدیریت. دانشگاه تهران.

ایمانی، عبدالحمید و قدرتی، سمانه. (۱۳۹۵). مدل مفهومی شایستگی مدیران منابع انسانی در چارچوب نظام ارزشی اسلام، پژوهش های مدیریت عمومی، ۳۳: ۱۹۱-۲۲۱.

بهمنی، ابراهیم، تیموری، هادی، مشرف جوادی، محمد حسین و ربانی خوراسگانی، علی. (۱۴۰۰). طراحی الگوی رهبری فرماندهان دوران دفاع مقدس با استفاده از رویکرد ترکیبی، فصلنامه مدیریت اسلامی، ۲۹: ۱۴۹-۱۷۰.

ترکمنی، محمد. (۱۳۹۱). طراحی و تبیین مدل رهبری برای مدیران کشور بر اساس مبانی اسلام با تاکید بر سیره فردی و مدیریتی امام خمینی (ره)، پایان نامه دکتری تخصصی مدیریت دولتی. دانشکده علوم انسانی و اجتماعی. دانشگاه پیام نور مرکز.

خمینی، روح الله. (۱۳۸۱). ولایت فقیه، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ یازدهم.

خمینی، روح الله. (۱۳۷۴). البیع، تهران: انتشارات فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ چهارم.

خمینی، روح الله. (۱۳۸۵). صحیفه امام: مجموعه آثار امام خمینی (س): (بیانات، پیامها، مصاحبهها، احکام، اجازات شرعی و نامهها)، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

Government Executives, According to Three Organizational Variables. *Public Personnel Management*, 35, 89-119.

Chong, E. (2013). Managerial competencies and career advancement: A comparative study of managers in two countries, *Journal of Business Research*, 66(3), 345-353.

Cochran, G. R. (2009). Ohio State University extension competency study: Developing a competency model for a 21st century extension organization.

Cunningham, J.B. & Lischeron, J. (1991). Defining entrepreneurship, *Journal of Small Business Management*, 29(1): 45-61.

Draganidis, F., & Mentzas, G. (2006). Competency based management: a review of systems and approaches. *Information management & computer security*, 14(1): 51-64.

Gugnin, A., Ostasz, G., & Lisnevskaya, Y. (2019). Fidel Castro as a leader, revolution manager, and marketer. In 3rd International Conference on Social, Economic, and Academic Leadership (ICSEAL 2019) (pp. 447-453). Atlantis Press.

Islam, N., Afrin, S., Alif, S. K., Hassan, R., Islam, M. M., Kayani, R. E., & Khan, M. M. (2020). Factors Preventing Entrepreneurship: The Case of University Graduates in Bangladesh. *World*, 11(1): 1-9.

Iversen, O.I. (2000). Managing people towards a Multicultural workforce: An Investigation into the Importance of Managerial Competencies across National Borders in Europe – Differences and Similarities. Presented at the 8th World Congress on Human Resource Management Paris May.

Kuratko, D. F. & Hodgetts, R.M., (2014). *Entrepreneurship*, 7th edition, published by Thompson, U.S.A.

Kuratko, D. F. (2009). *Entrepreneurship. Theory, Process, Practice*, South-Western Cengage Learning. McClelland's Theory of Needs.

قنبری، سعید، مفیدی، ریحانه، ترکمان رحمانی، محمدحسین. (۱۴۰۱). ارائه الگوی شایستگی مدیران کارآفرین رسانه‌های دولتی ایران، فصلنامه علمی مطالعات میان‌رشته‌ای ارتباطات و رسانه، ۱۵: ۹۱-۶۵.

کرمی، مرتضی و صالحی، مسلم. (۱۳۹۵). توسعه مدیریت مبتنی بر شایستگی رویکردی نوین در آموزش و توسعه مدیران، تهران: آبیژ.

محمدظاهری، محمد. (۱۳۹۹). ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی، فصلنامه مدیریت اسلامی، ۲۸: ۲۱-۴۶.

مردانی، محمدرضا، میرزایی، احمد، ساده، احسان و امینی، زین العابدین. (۱۴۰۰). الگوی شایستگی‌های مدیران تراز انقلاب اسلامی در سازمان‌های فرهنگی (مورد مطالعه: سازمان صدا و سیما)، پاسداری فرهنگی انقلاب اسلامی، ۲۴: ۹۵-۱۲۴.

مرزبان، نازنین، ۱۳۹۴، مطالعه تطبیقی مولفه‌های حکمرانی خوب در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) و علامه نائینی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده حقوق و علوم سیاسی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

Antal, N., Kingma, B., Moore, D., & Streeter, D. (2014). University-Wide Entrepreneurship Education, in Sherry Hoskinson, Donald F. Kuratko (ed.) *Innovative Pathways for University Entrepreneurship in the 21st Century (Advances in the Study of Entrepreneurship, Innovation & Economic Growth, Volume 24)* Emerald Group Publishing Limited: 227-235.

Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*, 1(3), 385-405.

Bourgault, J., & Charih, M., Maltais, D. & Rouillard, L., (2006). Hypotheses concerning the Prevalence of Competencies among

Mei, H., Lee, C. H., & Xiang, Y. (2020). Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intention in Higher Education. *Education Sciences*, 10(9): 257.

Nave, A., & Franco, M.(2019). University-Firm cooperation as a way to promote sustainability practices: A sustainable entrepreneurship perspective, *Journal of Cleaner Production*, 230: 1188-1196.

Omri, A., & Afi, H.(2020). How can entrepreneurship and educational capital lead to environmental sustainability?, *Structural Change and Economic Dynamics*, 54: 1-10.

Premand, P., Brodmann, S., & Barouni, M.(2016). Entrepreneurship Education and Entry into Self-Employment Among University Graduates, *World Development*, 77: 311-327.

Rengiah, P. (2023). Effectiveness of entrepreneurship education in developing entrepreneurial intentions among Malaysian university students.

Shi, H., Mu, C., Yang, J., & Huang, W.(2020). A Sino-US comparative analysis of the hi-tech entrepreneurial model, *Economic Modelling*, 14(2): 1-14.

Spencer, L.M.J. and Spencer, S.M,1993,Competence at Work: Models for Superior Performance. 1st Edition, Wiley, New York.

Tavakoli, M., & Fayolle, A.(2017). Entrepreneurship, Reference Module in Neuroscience and Biobehavioral Psychology, 1-6.

سایتها

www.khamenei.ir